



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **J. B.**, zastoupeného JUDr. Antonínem Janákem, advokátem se sídlem nám. T. G. M. 142, Příbram I, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 4. 10. 2007, č. j. x, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 9. 10. 2008, č. j. 16 Cad 315/2007 – 35,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále též „stěžovatel“) v záhlaví uvedený rozsudek Krajského soudu v Plzni, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 4. 10. 2007, č. j. x. Česká správa sociálního zabezpečení tímto rozhodnutím zamítla žádost stěžovatele o přiznání starobního důchodu pro nesplnění podmínek ust. § 76 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.“). V odůvodnění rozhodnutí žalovaná citovala ust. § 2 odst. 2 nařízení vlády č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nařízení vlády č. 557/1990 Sb.“) a konstatovala, že stěžovatel překročil nejvyšší přípustnou expozici a výkon vybraných zaměstnání v hornictví ukončil až dne 25. 7. 1991, tedy po 31. 12. 1990. Nárok na starobní důchod podle nařízení vlády č. 557/1990 Sb. v 50-ti letech mu tedy nevznikl.

Ze správního spisu krajský soud zjistil, že dne 4. 9. 2007 stěžovatel požádal o přiznání starobního důchodu ode dne 4. 1. 2007. Jako druh důchodu byl na formuláři uveden „S-MHSD - mimořádný hornický starobní důchod“. Součástí dávkového spisu je potvrzení o skutečnostech rozhodných pro vznik nároku na starobní důchod poskytovaný podle nařízení vlády ČSFR ze dne 30. 11. 1990 o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům vystavené organizací DIAMO, s. p., odštěpný závod Správa uranových ložisek, Příbram, kde je uvedeno, že stěžovatel byl v této organizaci zaměstnán od 28. 4. 1980 do 25. 7. 1991, tj. 4106 kalendářních dnů ve vybraném zaměstnání v I. AA kategorii, přičemž nejvyšší přípustná expozice byla dosažena dne 25. 7. 1991, kdy stěžovatel odpracoval 2100 směn. Podle osobního listu důchodového pojištění stěžovatel získal 13795 dnů, tj. 37 roků a 290 dnů pojištění. Stěžovatel se narodil dne 4. 1. 1957 a dosáhl věku 50-ti let dne 4. 1. 2007.

Krajský soud nepřisvědčil žalobní námitce, že žalovaná posuzovala nárok stěžovatele podle předpisu, který se na jeho případ nevztahoval. Z rozhodnutí žalované je zřejmé, že nárok stěžovatele na starobní důchod posuzovala podle ust. § 76 zákona č. 155/1995 Sb., které odkazuje na nařízení vlády č. 557/1990 Sb. Dospěla přitom k závěru, že stěžovateli nárok na starobní důchod nevznikl. Předmět řízení, tj. nárok na mimořádný hornický starobní důchod, byl vymezen žádostí stěžovatele o starobní důchod, kde byl jako druh důchodu uveden právě mimořádný hornický starobní důchod. Krajský soud se ztotožnil se závěrem žalované, že pokud stěžovatel skončil výkon vybraného zaměstnání v hornictví v uranových dolech teprve dne 25. 7. 1991, tedy po dni 31. 12. 1990, nárok na mimořádný hornický starobní důchod podle nařízení vlády č. 557/1990 Sb. mu nevznikl.

Co se týče otázky překročení nejvyšší přípustné expozice, z potvrzení organizace DIAMO, s. p., vyplývá, že stěžovatel nejvyšší přípustnou expozici (2100 směn) ke dni 25. 7. 1991 toliko dosáhl, nikoli překročil. Z napadeného rozhodnutí však vyplývá, že stěžovateli nevznikl nárok na důchod z toho důvodu, že nejvyšší přípustnou expozici překročil a výkon vybraných zaměstnání v hornictví v uranových dolech ukončil teprve dne 25. 7. 1991, tedy po dni 31. 12. 1990. Krajský soud proto konstatoval, že otázka překročení nejvyšší přípustné expozice není mezi stěžovatelem a žalovanou sporná. Je však nutno upozornit na skutečnost, že podle ust. § 2 odst. 2 nařízení vlády č. 557/1990 Sb. mají na přiznání starobního důchodu nárok pracovníci, kteří byli zaměstnáni nejméně deset roků ve vybraných zaměstnáních v hornictví v uranových dolech, skončili výkon vybraného zaměstnání v hornictví v uranových dolech do 31. 12. 1990 a podmínku překročení nejvyšší přípustné expozice splnili pouze proto, že nejvyšší přípustná expozice byla snížena (na 2100 směn), přičemž tito pracovníci měli tuto nově sníženou expozici již překročenou. Krajský soud zde odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 7. 2006, č. j. 3 Ads 49/2006 - 40. Nepřisvědčil stěžovateli, že by podmínku překročení nejvyšší přípustné expozice nemohl nikdo splnit. Pojmy dosažení a překročení nejvyšší přípustné expozice je nutno vykládat podle jejich významového obsahu jako pojmy odlišné.

Stěžovatel dále navrhl, aby krajský soud přerušil řízení a podal návrh Ústavnímu soudu na zrušení ust. § 2 odst. 2 písm. c) nařízení vlády č. 557/1990 Sb. Krajský soud poukázal na to, že v projednávaném případě se nejedná o zákon, ale o nařízení vlády, a soud tedy nemůže postupovat podle čl. 95 odst. 2 Ústav a podat Ústavnímu soudu návrh na

zrušení předmětného ustanovení nařízení vlády. Je však oprávněn předmětné ustanovení v rámci posouzení věci nepoužít, dojde-li k závěru, že je v rozporu s ústavním pořádkem.

V souladu s čl. 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod se lze práva na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří domáhat pouze v mezích zákonů, které čl. 30 odst. 1 Listiny provádějí. Zákonodárce má tedy právo stanovit omezující kritéria a diferencovat mezi jednotlivými skupinami oprávněných osob. Z judikatury Ústavního soudu dále vyplývá, že nelze namítat nerovnost tam, kde zákon stanoví pro všechny subjekty, které lze zahrnout pod osobní rozsah právního předpisu, stejné podmínky nároku. K porušení principu rovnosti dochází pouze tehdy, pokud se s různými subjekty, které se nachází ve stejné nebo srovnatelné situaci, zachází rozdílným způsobem, aniž by existovaly objektivní důvody pro rozdílný přístup. Pokud je nárok na mimořádný hornický starobní důchod podle nařízení vlády č. 557/1990 Sb. podmíněn pro všechny adresáty normy uvedené v ust. § 1 odst. 1 nařízení vlády č. 557/1990 Sb. mimo jiné skončením výkonu vybraného zaměstnání v hornictví v uranových dolech do 31. prosince 1990 v souvislosti se snížením nejvyšší přípustné expozice, nejedná se o porušení principu rovnosti či zákazu diskriminace.

Krajský soud žalobu zamítl jako nedůvodnou ve smyslu ust. § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

Podanou kasační stížností napadl stěžovatel rozsudek Krajského soudu v Plzni z důvodu podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Namítl, že názor soudu vyslovený v odůvodnění rozsudku je vadný, neboť na věc nedopadá. Citovanou úpravou, která byla posuzována, byla určitá skupina osob znevýhodněna oproti jiným nikoliv na základě objektivních a rozumných důvodů, ale jen na základě politického rozhodnutí o rychlém utlumení uranového průmyslu. Došlo tak k znerovnoprávnění postižené skupiny horníků jak v rámci uranového průmyslu, tak vůči horníkům pracujícím v průmyslu uhelném.

S ohledem na datum vydání vládního nařízení č. 557/1990 Sb. dne 30. 11. 1990, jeho zveřejnění ve Sbírce zákonů dne 27. 12. 1990, a nabytí účinnosti ke dni 1. 1. 1991, je pak zřejmé, že žádný z horníků postižených touto vyhláškou a ještě činných nemohl dané podmínky de facto splnit, neboť nebylo možné ani za splnění dalších zákonných předpokladů pracovní poměr ukončit. Nařízení tak bez rozumného a objektivního důvodu vylučuje jednu skupinu těžce pracujících horníků z pobírání starobního důchodu od 50 let.

Stěžovatel je přesvědčen, že soud měl věc předložit Ústavnímu soudu za účelem posouzení ústavnosti nařízení vlády č. 557/1990 Sb. Odkázal na podrobné písemné odůvodnění žaloby. Stěžovatel navrhl, aby nyní věc předložil Ústavnímu soudu Nejvyšší správní soud, nebo aby rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu z hlediska uplatněných stížných bodů, jakož i ve smyslu ust. § 109 odst. 3 s. ř. s., a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Vzhledem k tomu, že skutkový základ rozsudku krajského soudu nebyl mezi účastníky sporný, a Nejvyšší správní soud jej považuje za dostatečně zjištěný, vycházel z něj sám i v řízení o kasační stížnosti.

Podle ust. § 1 odst. 1 nařízení vlády č. 557/1990 Sb. toto nařízení upravuje podmínky mimořádného poskytování starobního důchodu občanům, kteří vykonávali vybraná zaměstnání v hornictví, byli zaměstnáni nejméně 25 roků a dosáhli věku 50 let do 31. prosince 2000. Podle ust. § 76 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. ve znění účinném od 1. 2. 2006 se citované nařízení vlády vztahuje též na pojištěnce, kteří dosáhli 50 let do 31. prosince 2010, pokud splňují ostatní podmínky stanovené v tomto předpisu.

Podle ust. § 2 odst. 2 nařízení vlády č. 557/1990 Sb. mají nárok na poskytování mimořádného starobního důchodu občané uvedení v ust. § 1 odst. 1 nařízení vlády, jestliže byli zaměstnáni nejméně deset let ve vybraných zaměstnáních v hornictví v uranových dolech, skončili výkon zaměstnání hornictví v uranových dolech do 31. 12. 1990 v souvislosti se snížením nejvyšší přípustné expozice (podle ust. § 76 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. ve znění účinném od 1. 1. 2001 odpadá podmínka skončení výkonu zaměstnání v souvislosti se snížením nejvyšší přípustné expozice) a překročili nejvyšší přípustnou expozici. Podmínku překročení nejvyšší přípustné expozice přitom splnili pouze proto, že nejvyšší přípustná expozice byla snížena na 2100 směn, přičemž tito pracovníci měli tou dobou nově sníženou expozici již překročenou.

Stěžovatel dosáhl nejvyšší přípustné expozice 2100 směn teprve dne 25. 7. 1991 a k tomuto dni skončil výkon zaměstnání v hornictví v uranových dolech. Nárok na mimořádný hornický starobní důchod podle nařízení vlády č. 557/1990 Sb. tak stěžovateli nevznikl. Na starobní důchod mu vznikne nárok při splnění zákonných podmínek zákona č. 155/1995 Sb., přičemž důchodový věk bude stanoven podle § 74 tohoto zákona.

Co se týče návrhu stěžovatele, aby Nejvyšší správní soud věc předložil Ústavnímu soudu za účelem posouzení ústavnosti nařízení vlády č. 557/1990 Sb., přisvědčil Nejvyšší správní soud názoru krajského soudu, že v případě nařízení vlády není soud oprávněn podat Ústavnímu soudu návrh na jeho zrušení, jak vyplývá z čl. 95 odst. 2 Ústavy a ust. § 64 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu. V případě nařízení vlády, které je v rozporu s ústavním pořádkem, je toliko oprávněn k němu nepřihlídnout.

Při posouzení otázky, zda nařízení vlády č. 557/1990 Sb. zakládá porušení principu rovnosti, tedy protiprávní diskriminaci, uvažil Nejvyšší správní soud takto. Stěžovatel v podstatě namítl, že citované nařízení vlády účinné ode dne 1. 1. 1991 vyloučilo z nároku na přiznání starobního důchodu při dosažení věku 50 let skupinu horníků, kteří byly dosud pracovně činní a nemohli tak splnit podmínku skončení pracovního poměru do 31. 12. 1990.

Tato námitka je nedůvodná. Samotným účelem nařízení vlády totiž bylo řešení situace právě těch horníků, jejichž pracovní poměr měl být k datu 31. 12. 1990 již ukončen v souvislosti s utlumením hornictví v uranových dolech, přičemž v té době měli již překročenu nově stanovenou nejvyšší přípustnou expozici. Je přitom legitimní, jestliže je určitý nárok přiznán za podmínek, které mají svůj původ ve vymezení typové situace (zde skončení vybraného zaměstnání v hornictví v uranových dolech do 31. 12. 1990) a nepromítají se do něj okolnosti mající svůj původ v rozlišení, například podle národnosti, rasy, pohlaví, náboženství či společenských skupin.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni netrpí nezákonností z důvodu tvrzeného stěžovatelem podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., z úřední povinnosti pak nebyly zjištěny ani vady dle ust. § 103 odst. 3 s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1, 2 s. ř. s. za použití ustanovení § 120 téhož zákona. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. března 2009

Vlašín

JUDr. Jaroslav
předseda senátu